

*Чекан І., аспірантка кафедри
економіки і підприємництва
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Ужгород, Україна*

*Науковий керівник: Кубіній Н.Ю., к.е.н., проф.,
заслужений економіст України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Ужгород, Україна*

ЗАВДАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

Економічний розвиток передбачає такі зміни в структурі, функціональному та процесному змісту підприємства, регіону, національної економіки, які забезпечують отримання ними нових якостей. Новими якостями вважаємо такі, що надають нові організаційно-економічні та техніко-технологічні можливості, що були відсутні на попередніх етапах функціонування об'єкта.

Нові якості надають суб'єкту додаткові переваги, формують його конкурентоспроможність, яка дозволяє а) бути життєздатним протягом тривалого часу; б) отримувати економічні та фінансові переваги.

Економічний розвиток як сукупність нових можливостей набуває реального змісту в умовах застосування сучасних управлінських методів та технологій, серед яких найбільш результативним є стратегічний менеджмент.

Стратегічний менеджмент спрямований на вирішення широкого кола завдань, серед яких найбільш важливими є наступні:

1. Виявлення перспективних напрямків функціонування та розвитку економічної системи, котрі будуть знаходитися в руслі світових або регіональних трендів. Так, економіка знань останнім часом захоплює значну частину економічного простору і прогнозується тенденція до її зростання. Економіка знань надає широчині можливості для інновацій. А «темпы внедрения инноваций будут и далее нарастать.... Чтобы использовать преимущества новых технологий и смягчать наиболее острые из порождаемых ими проблем, им придется «с ощущением совершенной неотложности» осуществлять инвестиции в своих граждан – прежде всего, в образование и здравоохранение, которые являются краеугольным камнем человеческого капитала.» [1] Таким чином, найбільш востребованими в майбутньому будуть галузі, що пов'язані з генеруванням інновацій та формуванням людського капіталу.

2. Відстеження тенденцій на ресурсних ринках. Як свідчить історичний досвід, останнім часом найбільшої цінності набувають інформаційні та

креативні ресурси. Але поява нових інноваційних товарів може обумовити потреби в матеріальних ресурсах, що є обмеженими. Нестача інформації, творчих людей або таких, що генерують нові знання, відсутність певних матеріальних ресурсів можуть створити обструкції на шляху розвитку економічної системи, загальмувати її конкурентоспроможність.

3. Встановити відносини з оточуючим світом. Це стосується як екологічного напрямку, так й відносин з суспільством, поведінку на ринках, взаємодія з контрагентами. Важливим фактором формування адекватної сучасним вимогам ділової і культурної орієнтації є довіра, що знижує трансакційні витрати, одночасно збільшує соціальний капітал корпорації, регіону, країни.

4. Важливим завданням стратегічного управління на всіх рівнях економічної активності є спостереження за технологічним розвитком, новаціями та інноваціями. Як відмічено в Доповіді про світовий розвиток 2019, підготовленою Світовим банком, сучасні технології надають можливості швидкого росту компаній. Так, «IKEA – шведская компания, созданная в 1943 году, – на протяжении первых 30 лет работала исключительно на отечественном рынке и лишь затем начала свое продвижение в Европу. Более 70 лет спустя ее общемировая годовая выручка достигла 42 млрд долл. США. А китайскому конгломерату Alibaba удалось, опираясь на цифровые технологии, за два года довести количество своих клиентов до 1 миллиона, а за 15 лет – объединить на своей платформе свыше 9 млн торговцев, ведущих бизнес через Интернет, и довести годовой оборот до 700 млрд долл. США.» [1] Словацькі автори, вивчив досвід так званих «газелей» -швидкозростаючих компаній в Чехії рекомендують «to individual economies to consider HGE and gazelles a cardinal subject of political and economic interest, because mainly gazelles are viewed as potential employers of relevant number of free working forces, and as providers of prosperity and competitiveness of individual economies».[2] Дослідження, що проведено закарпатськими науковцями розкриває додаткові можливості, що сприяють інноваційному потенціалу регіону, які «лежать у територіальній та історично-культурній площинках. Переваги полягають у високій мобільності населення Закарпаття, наявності встановлених із країнами ЄС комунікаційних мереж, сформованому в регіоні мультикультурному середовищі та європейському менталітеті» [3].

5. Наступним завданням є визначення філософії розвитку, що включає формулювання бачення майбутнього, місію компанії, регіону чи країни, принципи функціонування. Філософський контент стратегічного управління визначає моральні норми, цінності економічного суб'єкта, його співвідношення з працівниками, рівень поваги, довіри та культури.

6. Після визначення з філософією розвитку виникає черга формулювання стратегії. Вибір стратегії базується на результатах вирішення всіх вище названих завдань, стратегія в цьому випадку є квінтесенцією

попередніх філософських, дослідницьких, аналітичних дій. Головна роль стратегії в управлінні складається з двох частин: по-перше, це визначення шляхів розвитку економічного гравця; по-друге, це в процесі розвитку зберегти та за можливістю посилити його конкурентоспроможність. Розвиток сам по собі є небезпечним процесом і при поганому керуванні може привести до кризи або втрати певних можливостей.

7. Наступним завданням стратегічного управління є розробка плану реалізації стратегії. Це одне з найбільш складних завдань внаслідок того, що пов'язує абстрактну стратегію, результат філософії та попереднього аналізу з практичними можливостями досягнення стратегічних цілей. Планування передбачає залучення широкого кола фахівців – від технологів та економістів до психологів та соціологів – для забезпечення комплексності, системності підходу у подальшій реалізації стратегічного плану. Враховується як людський ресурс, так й фактор часу, визначається можливість і способи доступу до інформаційних ресурсів, розробляються організаційні заходи, проводиться калькулювання фінансової ваги реалізації стратегії.

8. Серед важливих завдань стратегічного управління виділено побудова системи контролінгу, якій містить систему спостереження за виконанням плану, аналіз ретроспективи та майбутнього з наступним відображенням результатів у скорегованому стратегічному плані. Контролінг представляючи одну зі стратегічних функцій управління розвитком слугує основою для прийняття майбутніх стратегічних рішень, від якості контролінгу та повноти інформації, що він надає, залежить реальність майбутніх акцій компаній і регіонів. Результати контролінгу активно використовуються в управлінні ризиками, що є сферою не лише оперативного менеджменту, але й для забезпечення довгострокових конкурентних переваг.

Реалізація вказаних завдань підвищує рівень стратегічного управління, забезпечує його адекватність викликам майбутнього.

Перелік використаних джерел

1. Доклад о мировом развитии 2019. - <http://www.vsemirnyjbank.org/ru/publication/wdr2019>
2. M. Krošláková, V. Kubičková, L. Jurkovičová, N. Kubiniy. Dynamics of high growth enterprises – “gazelles” – in Czech Republic. – Problems and Perspectives in Management. – 2015. – Volume 13, Issue 2. – p. 27-35.
3. Мікловда В.П. Можливості та обструкції розвитку інноваційного потенціалу Закарпаття як фактора регіональної конкурентоспроможності / В.П.Мікловда, Н.Ю. Кубиній, С.М.Мошак// Економіка промисловості. – 2015. – №1. – С.31-39.